

Protektivní a rizikové psychosociální faktory duševního zdraví

Předmět se zabývá především působením **rodinného soužití/prostředí na psychické zdraví člověka**. Rodina je z tohoto hlediska pro člověka nejvýznamnější sociální skupinou, proto nás budou zajímat jak protektivní, tak rizikové faktory tohoto vlivu.

ORGANIZACE PŘEDMĚTU

■ PODMÍNKY K UKONČENÍ PŘEDMĚTU

Podmínkou k ukončení předmětu je **vypracování a prezentování seminárního úkolu**, úkoly **není nutné odevzdávat ani papírově ani elektronicky**.

- Každý z vás si vybere **jeden ze dvou typů úkolu: 1. nebo 2. - empiricky nebo teoreticky zaměřený**, viz dále. V obou případech se jako výstup/výsledek očekává myšlenkově propracovaná prezentace v trvání přibližně 15 – 25 min podle charakteru úkolu.
- Totéž téma si může vybrat i více jednotlivců nebo n-tic; každé zpracování bude jiné, někdy je to i velký přínos. To tedy znamená, že téma, které bylo někým vybrané, není „zadané“, ale může být vybráno opětovně.

■ PRÁCE V PRŮBĚHU SEMESTRU

Pracovat na seminárním úkolu a následně jej prezentovat můžete buď **samostatně nebo ve dvojici**, případně **i ve trojici**, přičemž u dvojice či trojice je potřeba při prezentaci ozřejmit podíl jednotlivých členů n-tice na vypracování úkolu.

■ ZÁVĚREČNÝ PREZENTAČNÍ SEMINÁŘ

Prezentace budou probíhat v pátečních blocích. Každý student se zúčastní jednoho bloku podle rozdělení do skupin Prez/01, Prez/02, Prez/03, Prez/04, Kombi/01, které jsou vypsány v IS.

■ KONZULTACE

- **Kdykoli v průběhu semestru** se mnou můžete svou seminární práci **konzultovat [mailem](mailto:prokopova@ped.muni.cz)** nebo po předchozí domluvě online či osobně.
- Také můžete využít pěti **čtvrtečních termínů** uvedených v rozvrhu (20. 2., 27. 2., 6. 3. a 13. 3., 20. 3., vždy 19:00-19:50), k nepovinnému online setkání přes MS Teams.

Nebojte se na cokoli zeptat - ať už k výběru tématu, obsahu, zaměření, postupu, metodám či k samotné prezentaci. K tomuto předmětu není přednáška, pouze závěrečný prezentační seminář, přičemž během semestru pracujete na seminárním úkolu. O to více mohou pro vás být konzultace přínosné.

Jakmile si vyberete úkol, sdělíte mi **do 15. března** na mail: prokopova@ped.muni.cz tyto dvě informace:

1) které téma jste si zvolili (popř., hodláte-li téma modifikovat, tak stručně popište, jakým způsobem),

2) zda budete pracovat samostatně nebo spolupracovat ve dvojici/trojici (v tom případě napište, s kým).

Možná, že jsem něco napsala nejasně nebo nenapsala vůbec, klidně se na mě obraťte s jakoukoli otázkou.

Přeji vám, abyste si úkol dobře zvolili a aby vám přinesl nejen povinnost, ale i radost z přemýšlení, zkoumání, poznávání a z vlastní tvorby!

Na vaše práce jsem opravdu zvědavá, nejen profesně – jako psycholožka a vyučující, ale i lidsky – jako několikanásobná maminka i babička:)

Na vaše prezentace a na setkání s vámi se už teď těším 😊 a všechny vás zdravím,

Alice Prokopová, vyučující

INSTRUKCE K SEMINÁRNÍMU ÚKOLU

1. ÚKOL ZAMĚŘENÝ EMPIRICKY (malá výzkumná sonda, mini-výzkum, kazuistika ...)

- **Cílem** empiricky/výzkumně orientovaného seminárního úkolu je to, abyste dostali možnost vyzkoušet si roli „výzkumníků“ – badatelů v takové oblasti, která vás zajímá, mj. je cílem i to, aby slovo „výzkum“ bylo studenty vnímáno pozitivněji, než je tomu většinou dosud, tím se i pomalu připravujete na závěrečnou práci – BP, DP, u níž bývá požadována výzkumná část; máte tedy příležitost zjistit, že zkoumání může být úžasně zajímavé. Můžete počítat s mou vydatnou pomocí – v průběhu práce na úkolu i při prezentaci.
 - **Příprava:** výběr tématu, stanovení cíle výzkum/k/u, výběr zkoumaného souboru - většinou půjde o rodinu či více rodin, případně o respondenty, jimž budete klást otázky... atd., volba metod - nejčastěji rozhovor, pozorování, případně i anket/k/a ... atd., dále analýza, srovnávání, zjišťování vztahů a souvislostí atd.
 - **Výstup:** prezentování celého výzkumu – seznámení s koncepcí, průběhem (včetně příp. úskalí a potíží), se závěry, zajímavostmi, podněty a otázkami pro další zkoumání atd.; výzkum/kazuistiku můžete, chcete-li, ilustrovat např. audio či videozáznamy, fotografiemi, kresbami atp., záleží na povaze úkolu, je však nutné dát **pozor na zachování anonymity osob**.
-

TÉMATA, NÁMĚTY K EMPIRICKY ZAMĚŘENÉMU ÚKOLU

- 1.1. Rodinné rituály (tradiční – společností sdílené, ale i specifické pro konkrétní rodinu)
- 1.2. Rodinné mýty (tradující se příběhy o členech rodiny, souvislost s hodnotovou orientací rodiny)
- 1.3. Rodinná vztahová síť (srovnání u různých rodin)
- 1.4. Domácí zvířata v rodině (postavení, vztahy, komunikace, péče ...)
- 1.5. Rodina a televize (např. přepínání programů TV a „rozložení moci“ v rodině:-) atp.)
- 1.6. Rodina a počítač/e (vliv na život rodiny – nejrůznější aspekty: sociální sítě, AI, hry, komunikace...)
- 1.7. Rodinná teritorialita (půdorys obydlí, označení „zón“, srovnání u různých rodin atd.)
- 1.8. „Jak se žije /v/ rodině se závislým členem?“ (na alkoholu, jiných látkách, na netu, automatech...)
- 1.9. „Jak se žije /v/ rodině s nějakým znevýhodněním?“ (např. rodiny neslyšících ap.)
- 1.10. „Jak se žije /v/ rodině se závažně nemocným členem?“
- 1.11. „Jak se žije /v/ rodině v době komunitní epidemické (koronavirové) krize?“
- 1.12. „Jak se žije /v/ rodině etnicky odlišné (např. uprchlické ap.)?“
- 1.13. „Jak se žije /v/ rodině zrekonstruované (doplněné)?“
- 1.14. „Jak se žije /v/ rodině s jedním rodičem?“ (srovnání různých konstelací, specifika...)
- 1.15. „Jak se žije /v/ rodině s výrazným věkovým specifikem?“
- 1.16. Hodnotová orientace u různých rodin (srovnání ...)
- 1.17. Vnímání rodičovských očekávání a jeho vliv na psychiku dospívajících
- 1.18. Soužití více generací, transgenerační přenos některých vzorců chování
- 1.19. Rodina a domácnost (např. téma „ne/pořádek“:-), úklid atd. atd.)
- 1.20. Sourozenecké konstelace (opět srovnání různých rodin...)

Pozn.:

- Můžete si zvolit/najít samostatně nějaké **další - vlastní téma**, které není v nabídce, je ovšem potřeba je se mnou konzultovat.
- **Také si můžete vybrat z námětů pro teoreticky zaměřený úkol** (viz 2.) a zpracovat tento námět **empiricky**; ostatně některá témata z 1. se s tématy 2. i překrývají.

2. ÚKOL ZAMĚŘENÝ TEORETICKY (didaktická transformace vybraného tématu)

- **Cílem** seminárního úkolu tohoto typu je především to, abyste se zdokonalili v myšlenkovém zpracovávání nějakého - v tomto případě vámi vybraného - tématu a v rámci postupné identifikace s rolí učitele si vyzkoušeli „naživo“ toto téma **předat ostatním**. To znamená, že je nutná tzv. „didaktická transformace“ tématu – tedy **nejen „odrecitování“[☺] vět**, napsaných na papíře nebo v prezentaci (nebojte se toho, jste v 1. roč., půjde tedy o pokus a z mé strany můžete i zde očekávat vydatnou míru pomoci), **ale** takové zpracování tématu, které je didakticky promyšlené a v nejlepší slova smyslu atraktivní pro příjemce (posluchače/spoluzáky)
- **Příprava:** výběr tématu, studium zdrojů, poznatková syntéza, didaktické zpracování/scénář, vytvoření prezentace (nejlépe s použitím programu MS PowerPoint, není podmínkou, ale pro prezentování je to vhodný program)
- **Výstup:** konkrétní prezentování seminárního úkolu, vzhledem k posluchačům - v tomto případě vašim spoluzákům - je nutné promyslet prezentaci také po didaktické stránce, stručně řečeno: půjde nejen o to, **CO** předáváte při prezentaci (obsah), ale i **JAK** to předáváte; doporučuji pro takto zaměřený úkol zapojit studenty ze skupiny – např. formou **diskuse**, předem **připravené aktivity** či jinak dle vlastního uvážení; jde o to, aby vaše vystoupení mělo smysl a pro ostatní bylo přínosné, aby nebylo nudným monologem nebo čtením snímků z prezentace.

TÉMATÁ, NÁMĚTY K TEORETICKY ZAMĚŘENÉMU ÚKOLU

- 2.1. Soudobé trendy v rodině (resp. v rodinném uspořádání atp.)
- 2.2. Náhradní rodinná péče, systém NRP v ČR, možnosti, meze, problémy atp.
- 2.3. Podoby násilí v rodině
- 2.4. Dopad emocionálního zanedbávání na psychiku dítěte
- 2.5. Životní cyklus a fáze života rodiny, klíčové body ve vývojovém cyklu rodiny
- 2.6. Vliv rodičovského vzoru (pozitivního/negativního) na postoje a hodnoty dětí
- 2.7. Rodinné krize (různé typy rodinných krizí)

*Následující témata jsou mírně kontroverzní - více než předchozí, proto je potřeba počítat při prezentaci i s živou diskusí, předpokládá se, že prezentující studenti se pokusí diskusi **nestranně moderovat**)*

- 2.8. Manželství – instituce, která se přežila?!? (argumenty, názory, postoje, citace autorů ...)
- 2.9. Rodiny homosexuálních partnerů (argumenty, názory, postoje, citace autorů ...)
- 2.10. Předmanželský sexuální život (argumenty, názory, postoje, citace autorů ...)

Pozn.:

- I zde si můžete zvolit/najít nějaké **další (vlastní) téma**, které není v nabídce, je ovšem potřeba jej konzultovat.
- Pokud budete chtít některý z následujících námětů zpracovat empiricky (=výzkumně), je to možné.

Poznámka pro oba typy úkolů:

Kterýkoli úkol – jak empirický, tak teoretický - můžete, chcete-li, ilustrovat např. audio či videozáznamy, fotografiemi, kresbami, deníky atp., záleží na povaze úkolu, je však nutné dát **pozor na zachování anonymity osob**.